

HOOFDLIJNEN OPZET PROCES ORGANISATIE

"2022: 450 JAAR VRIJ EN ..."

Inleiding

In 2022 is het 450 jaar geleden dat Den Briel als eerste stad op de Spanjaarden werd ingenomen. Enkele maanden later waren de ontwikkelingen al zodanig, dat Willem van Oranje de Eerste Vrije Statenvergadering bijeen kon roepen in Dordrecht (19-23 juli 1572): De Nederlandse natie was ontstaan. De vrijheid werkte (ook al was de Tachtigjarige Oorlog met Spanje pas in 1648 afgelopen) inspirerend op handel, nijverheid, economie, kunst, culminerend in de Gouden Eeuw. Tegelijk bleek dat vrijheid wel voor velen, maar niet voor allen in dezelfde mate was weggelegd. De vrijheid van geweten kende in de praktijk zijn begrenzingsen.

450 jaar later is er veel veranderd, maar zijn veel vraagstukken eigenlijk hetzelfde gebleven. De geschiedenis heeft veel lessen opgeleverd, maar ze moeten door opvolgende generaties geleerd en beleefd te worden.

Vrijheid staat niet op zichzelf, maar is verbonden met zaken als verbondenheid, verdraagzaamheid, verantwoordelijkheid. Het vieren van en bezinnen op vrijheid gaan goed samen. Brielle wil dat doen in 2022, maar ook in de aanloop er naar toe en in de jaren erna. Niet alleen, want Den Briel was wel de eerste vrije stad, maar vindt zijn diepere betekenis in een vrij Nederland. Bescheiden, maar toch. Of om de dichter A. Verschuur uit 1821 te citeren (1):

"Gij Brielle, gij zijt klein of eigenlijk te klein, om onder de grootere of grootste steden gerekend te kunnen worden, en toch kan deselve onder de eerste of voornaamste in Nederland gerangschikt worden, want uit of door haar is begonnen en voortgezet de tachtigjarige strijd voor de vrijheid van Godsdienst en vaderland enz.."

Over de manier waarop het vieren en bezinnen georganiseerd gaat worden, gaat deze notitie.

Uitgangspunten

Uit de inleiding komt een aantal hoofdlijnen naar voren:

- a. het gaat over Brielle en ook over Nederland: verschillende schaalgrootte, kansen voor Brielle.

Brielle is niet voor niets “Libertatis Primitiae” en dat mag daar gevierd worden, vooral door en voor Briellenaren. Daarnaast is er een component van samenhang en samenwerking (b.v. met Gorinchem en Dordrecht) en van nationale betekenis. Ook die krijgen aandacht. Ze geven Brielle gelegenheid zich des te meer op de kaart te zetten.

- b. het gaat over vieren en bezinnen:

Het is goed belangrijke momenten te vieren. Elk jaar gebeurt dat al op en rond 1 april. Een lustrumjaar geeft aanleiding dat extra te doen. Naast vieren is het ook belangrijk na te denken, om geschiedenis en kennis over te dragen op nieuwe generaties, om duurzame aandacht voor een thema van nationale betekenis.

- c. het thema is gelieerd aan vrijheid. In het regeerakkoord 2017 is o.a. opgenomen dat de historie en waarden van Nederland actief uitgedragen worden. Daarbij worden o.a. gelijkwaardigheid en tolerantie genoemd. De definitieve keus m.b.t. het thema van “2022” zal worden genomen na consultatie van diverse betrokkenen, waaronder het ministerie van BZK.

- d. het hoogtepunt is in 2022, maar dat staat niet los van daarvoor en daarna: een duurzame aanpak.

In Brielle is het elk jaar op 1 april feest en 2022 is een bijzonder jaar. Maar voorbereiding is nodig en voorpret gewenst. En wat zou het goed zijn als we er met elkaar ook iets structureels, iets duurzaam aan overhielden, voor Brielle en voor het land. Dan zouden de inspanningen van velen en de bestede gelden een groter rendement kunnen krijgen.

- e. het mag wat kosten en wat opleveren: de kost gaat voor de baat uit.

De Brielse inspanningen brengen directe en indirecte kosten mee. Ze zijn ook bedoeld om baten te genereren, waarvan sommige in geld zijn uit te drukken en andere niet of op andere wijze. Het streven is een economische spin-off te realiseren, toerisme naar en bekendheid van Brielle te stimuleren.

- f. als één man: alleen samen gaat het lukken.

Een ambitie vervullen als deze gaat alleen lukken als het breed gedragen wordt: door de Brielse samenleving, door het gemeentebestuur, door het bedrijfsleven, door andere overheden. Niet alleen of zozeer zichtbaar in financiële inspanningen, maar vooral door de inzet van vele organisaties en individuele inwoners, die niet alleen suggesties en ideeën aandragen, maar die ook de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ervan nemen.

Ambities

Aan dit project is vanuit Briels perspectief een aantal ambities gekoppeld:

- . er is voldoende enthousiasme en draagkracht in de samenleving om een belangrijk deel van het project organisatorisch en inhoudelijk zelf te dragen;
- . Brielle wordt aantoonbaar breed en langdurig op de kaart gezet;
- . het project c.q. thema wordt ook landelijk ondersteund;
- . met één of meer andere gemeenten wordt een gezamenlijk project gedaan;
- . er is koninklijke aandacht;
- . het bedrijfsleven ondersteunt het project met een substantiële bijdrage, hetzij in geld, hetzij in natura, hetzij beide;
- . een deel van de nieuwe c.q. vernieuwde activiteiten/evenementen heeft een structureel karakter;
- . vernieuwing, verbreding, verbinding en verdieping hebben in 2022 Brielle verrijkt.

Organisatie

De opzet van organisatie is afgeleid van de genoemde uitgangspunten en ook gebaseerd op de ervaringen van een aantal andere overheden (2):

- . een **gemeentelijke projectorganisatie** met het college als opdrachtgever en de burgemeester als voorzitter. Deze organisatie stimuleert, faciliteert, coördineert, onderhoudt de contacten met andere overheden en de stichting, verzorgt de representatieve taken en doet verder alles wat nodig is om tot een geslaagd geheel te komen. De projectorganisatie wordt ambtelijk ondersteund en zo nodig door deskundigen op onderdelen. Begin 2023 levert de projectorganisatie een evaluatieverslag op en wordt zij ontbonden.
- . een (nog op te richten) **plaatselijke stichting** die zich richt op het plannen en laten uitvoeren van Brielse activiteiten, voorzover die niet door andere organisaties of personen al worden gedaan (3). De stichting wordt bijgestaan door een **Brielse denktank**, bestaande uit sleutelfiguren uit de Brielse gemeenschap, verenigingsleven, onderwijs en bedrijfsleven, die ideeën aanlevert voor activiteiten en evenementen. De stichting zorgt voor een activiteiten- en lustrumjaarkalender en werkt daarin –naast de gemeente- nauw samen met sleutelorganisaties als het museum, het city-management en de stichting kunst en cultuur.
- . een **comité van aanbeveling**, om bekendheid en draagvlak te genereren bij belangrijke sectoren en personen in den lande, en om sponsoring en subsidiering te vereenvoudigen.

Financiering

De uitgangspunten voor de financiering zijn:

- . de gemeente verstrekt aan de stichting een bijdrage in de kosten van de door de stichting geplande activiteiten op basis van een door de stichting gemaakte meerjarenbegroting;
- . de bijdrage in de activiteiten van de stichting is bedoeld als cofinanciering;
- . de middelen uit cofinanciering mogen geen middelen zijn die bestaande middelen voor bestaande activiteiten vervangen;
- . twee of meer van de criteria verbinden, vernieuwen en verbreden zijn van toepassing bij de activiteiten die de stichting organiseert of laat organiseren;
- . de taken die de gemeente uitvoert of laat uitvoeren komen voor rekening van de gemeente. Waar de gemeente activiteiten uitvoert met andere overheden, vindt financiering plaats naar rato van Brielse mogelijkheden. De projectorganisatie maakt een meerjarenbegroting.
- . de projectorganisatie legt jaarlijks verantwoording af aan het college en de raad(scommissie).
- . de in de gemeentebegroting 2018 geraamde € 25.000 is bedoeld om de startkosten van het project te dekken (oprichten stichting en projectorganisatie, mogelijke kosten van samenwerkingsprojecten met andere gemeenten en het Rijk, regelen vormgeving, opzetten marketing, communicatie, etc.).

Globale planning

2017:

- . gemeenteraad stelt een startbudget 2018 beschikbaar.
- . college en raad nemen besluit over de inrichting van de organisatie.

2018:

- . de projectorganisatie en de stichting worden opgericht en gaan aan de slag;
- . projectorganisatie en stichting stellen begrotingen op op basis van globale planvorming,
- . besluitvorming door de gemeenteraad over de gevraagde budgetten.

2019:

- . De inhoudelijke en aan het project gelabelde activiteiten beginnen.

2020:

- . De activiteiten nemen toe.

2021:

- . De activiteiten worden verder uitgebreid. 2022 wordt voorverwarmd.

2022:

- . Een jaar vieren en bezinnen.

2023:

- . Een deel van de activiteiten blijft als opbrengst en meerwaarde van het project in stand en loopt regulier door.
- . De projectorganisatie levert een evaluatieverslag op en wordt ontbonden.

Noten

(1) **Gedicht A. Verschuur.** Verschuur las het gedicht voor in 1821 tijdens de opening van der Algemene Vergadering der

Hollandse Maatschappij van Fraaie Kunsten en Wetenschappen. Dat Genootschap was de voorloper van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, gesticht in Leiden.

Beschermheer daarvan is Zijne Majesteit De Koning.

Het gedicht werd in 1896 aan Johan Been, toen archivaris van Brielle, geschonken en hij was er lyrisch over. Hij publiceerde de schenking in de Nieuwe Brielsche Courant van 10 september 1896.

(2) **Vorbereidende contacten andere overheden.** Er zijn in 2017 gesprekken gevoerd met

. het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (n.a.v. projecten “Viering 200 jaar Koninkrijk” en “100 jaar kiesrecht”.);

. de gemeente Maassluis (n.a.v. projecten “400-jarig bestaan” en “Intocht Sinterklaas”);

. de gemeente Vlaardingen (n.a.v. projecten “Slag bij Vlaardingen 2018” en “Geuzenpenning”);

. de gemeente Dordrecht (n.a.v. “2022” en de ervaring van Dordrecht met andere projecten).

(3) **Suggesties voor activiteiten/evenementen.** Een aantal suggesties is door deze en gene al genoemd (betreft zowel nieuwe als bestaande, die op weg naar c.q. in 2022 een invulling kunnen krijgen in relatie 2022). In willekeurige volgorde :

. Grootste koor van Nederland organiseren op Koningsdag 2022 en samen een aantal historische en actuele liederen te zingen over vrijheid en bevrijding onder leiding van een bekende dirigent

. Een serie concerten, waaronder ook in de openlucht, speciaal gewijd aan vrijheid en bevrijding. Een van de concerten zou bij de Noorderpoort kunnen plaatsvinden, bij het 1 April monument (tegen die tijd zou ook het bastion aldaar opgeknapt moeten zijn en een nieuwe functie moeten hebben).

. Op achtereenvolgende zaterdagavonden openlucht bioscoop in de vakantieperiode, met iedere avond een bijzondere film.

. De jaarlijkse Brielle- lezing (Bevrijdings Lezing/Geuzen Lezing) in de Catharijnekerk laten uitspreken door de dan fungerende minister-president en deze traditie al vanaf 2019 of 2020 te beginnen.

- . Een bekende regisseur vragen om een groot openluchtspel over de Nederlandse geschiedenis te regisseren, met deelname van de toneelverenigingen in Brielle (Voorne): opdracht om zo'n origineel stuk te schrijven. Inspiratie: het dag vullende toneelstuk dat De Appel ooit heeft gemaakt over de Hollandse Geschiedenis.
- . Boekpublicatie met bijdragen over de geschiedenis van Brielle, naar de historische inzichten van nu. (over de Brielse zeehelden, de martelaren, de ketterijen, de archeologie, 19^e en 20^e eeuwse politiek, de visserij, handel en industrie van Brielle, Brielle als garnizoensstad etc.
- . Organisatie Nederlandse Vestingdagen in 2022 (moet z.s.m. geclaimd worden bij de Vereniging van Nederlandse Vestingsteden; want ook Groningen schijnt dit jaar te willen claimen).
- . Grachtenconcert nabij de Sloepenloods á la het Prinsengrachtconcert in Amsterdam (podium voor de Sloepenloods, publiek langs de kades en op bootjes, sfeervolle verlichting).
- . Een jeugdvoetbaltoernooi, georganiseerd door de Brielse voetbalverenigingen, voor alle Voornse voetbalverenigingen met speciaal samengestelde teams met de verenigingstalenten -20 jaar. Uiteraard een heren- en een vrouwentoernooi.
- . Straattoneel voorstellingen organiseren. Naar het schijnt heeft de 1 april vereniging naast het spel op 1 april nog meer toneelstukken over de Brielse geschiedenis op het repertoire. Die worden echter niet of nooit in Brielle gespeeld.
- . Een zwemwedstrijd in de Brielse grachten.
- . Een grote roeiwedstrijd op het Brielse meer.
- . Een groot vuurwerkspektakel op het Brielse Meer in de zomer.
- . Een marathon van Brielle naar Dordrecht.
- . Opening jubileumjaar met concert in de Ckerk
- . Uitvoering vier Vrouwen van Willem van Oranje
- . Taxatiedag in museum
- . Tentoonstelling Kroniek Brielle in 1922, zonder 1 april 1922. Grote bijdrage door Streekarchief
- . Symposium museum
- . Aanloopevenement door 1 Aprilvereniging.
- . 1 aprilviering met de Koninklijke Familie
- . tentoonstelling Huis Oranje-Nassau op Voorne
- . Goede Vrijdag: Mattheus Passion, al of niet ism Bachvereniging en Naarden. (Nederlandse Bachvereniging in Naarden voerde de MP voor het eerst op in Naarden op GV 14 april 1922, het begin van een traditie).
- . museumweekend/museumweek

- . Bevrijdingsfestival
- . Sportspektakel in de trant van Ajax-Feijenoord bij VV Brielle
- . Tennistoernooi met profs.
- . Atletiektoernooi. Relatie maken met beleid om mensen meer te laten bewegen.
- . Nationaal Congres Citymarketing in Brielle
- . Dag voor de jeugd
- . Brielle Achter De Voordeur
- . Circa 9 juli Herdenking Martelaren van Gorcum
- . Workshop percussie op de wallen voor 1.500 mensen
- . Zomermarkten.
- . Brielle Blues
- . Opera, musical of toneelstuk in de open lucht.
- . Kind van Voorne op herhaling
- . Vertelfestival
- . Brielle Bruist
- . Dag van de democratie, opening/startsein in Brielle (tweede zaterdag september)
- . Open Monumentendag verplaatsen naar de (tweede) zondag
- . Big Band Festival. Meerdaags festival van maken vrij t/m zo.
- . Presentatie boek museum (of verplaatsen naar maart ivm symposium).
- . Activiteiten Maand van de Geschiedenis in museum.
- . Filmweek op diverse locaties, maar niet tegelijkertijd programmeren. Met passe-partout/culinair arrangement etc.
- . De Maskerade
- . Het Glazen Huis Serious Request o.i.d.
- . Een popfestival.
- . CD en concert Camerata Trajectina over het jaar 1572